

In memoriam



Op 2 februari jl. overleed in Pijnacker-Nootdorp op 72-jarige leeftijd drs. Tjeerd Postma. Tjeerd werd geboren in Bandung, Nederlands Indie. Hoewel hij mij nooit details gaf over de waarschijnlijk beroerde periode die zijn familie doormaakte in kampen tijdens de Japanse furie bleef hij sindsdien met name Japanse en Duitse automerken

negeren. Hij reed vanaf het moment dat ik hem leerde kennen stevast in een Renault met zijn neus vrijwel tegen de voorruit. Tjeerd was namelijk een lange (rijzige) man met zorgvuldig, soms gemillimeterd grijs haar en, zoals typisch voor lange mensen, een ietwat gebogen houding.

Tjeerd doorliep Gymnasium- β in Meppel, de Universiteit in Leiden (Biochemie) en ging in opleiding bij Dr. Han Stroes (Klinisch Chemicus en Apotheker) in Het Diaconessenhuis te Leiden. In 1969, echter, bracht Stroes de klinisch-chemicus-in-opleiding Tjeerd en, in zijn kielzog enkele zeer waardevol gebleken analisten uit Het Diaconessenhuis, naar Delft. Han Stroes, in mijn ogen een zeldzaam visionair, had grote plannen met informatisering van (nationale) laboratoria, met huisartsendiagnostiek, zelfs met milieuanalyses *primavera*, met nationale kwaliteitsbewaking en vooral centralisatie van diverse laboratoria. Terwijl deze duizendpoot zich stortte op pluri-religieuze en wereldse fusie van 3 Delftse ziekenhuizen (tot Reinier de Graaf Gasthuis) en met name van laboratoria (tot Stichting Samenwerking Delftse Ziekenhuizen met roepnaam SSDZ) ging 'studiehoofd' en technisch zeer handige Tjeerd Postma voor en na registratie tot klinisch chemicus (1973) aan de slag met automatisering van het centrale klinisch chemisch laboratorium en het bouwen van een isotopenlab (na certificatie daarvoor aan de TU Delft). Een klein flatgebouw in de vorm van de meerkanaals SMA-C werd door hem 'binnengereiden' en samen met een werktuigbouwkundig analist bouwde Tjeerd letterlijk eigenhandig complexe auto-analyzers voor endocrinologische bepalingen-van-het-eerste-uur met hun meerkanaalspompjes, kleur-gemarkeerde slangetjes, gethermostreerde waterbaden. Ook radioactiviteitellers en fysieke barrières bezetten alras de halve tweede verdieping van de verse SSDZ-flat. Dit strak-betonnen gebouw had het later onverklaarbaar gemunt op Tjeerd: hij werd op een haar na geraakt door 'Melchior's betonrot'. De twee, mentaal zeer verschillende, mannen (Han en Tjeerd) vulden elkaar toch bijna perfect aan in het vakgebied en werden

positief op de vingers gekeken door Marlene Beunis (KCio later KC) en 'une grande Dame a Menage' alias labmanager-avant-la-lettre, Mevr. Will Jacobs.

Kolomchromatografie (hydroxyproline), dunnelaagchromatografie ('methode Wadman'), gaschromatografie (steroidenprofiel, catecholaminenmetabolieten) en eiwitelectroforeses werden al jaren uitgevoerd in Delft toen ik in 1980 werd aangetrokken uit Nijmegen om als wetenschappelijk medewerker de bio-analytische chemie (via chromatografie) professioneel en vooral supraregionaal georiënteerd te ontwikkelen (alweer een visie van Han Stroes) en samen met Tjeerd alle spectrofotometrie (fluorescentie, UV-VIS, infrarood) waar mogelijk om te zetten naar chromatografische en massaspectrometrische technieken, inclusief fractionering van radioactieve steroïden voor de in die tijd moderne 'individu-gebaseerde belastingstesten'.

Twintig jaren heb ik, tot mijn volle tevredenheid, met Tjeerd mogen samenwerken tot hij in 2000 van vervroegd pensioen kon gaan genieten. We hebben samen geworsteld met Activity-Based analyses van Kosten, met verbetering van de efficiëntie van interne kwaliteitscontrole (Westgard's regels) en waren, daarbij zeer gestimuleerd door Paul Trienekens (KC, MBA), reeds vanaf 1989 zeer actief met Validaties en Verificaties van kwantitatieve analytische methoden om aanstaande GLP- en CCKL-audits met goed resultaat te overleven. Niet onbenoemd wil ik laten Cees van de Water (KC), die ons streng inwijdde in Good Laboratory Practices, en Gabriëlle Ponjee en Maurits Pikelharing die ons in roerige tijden leidden.

Tjeerd hield van de jacht (in Drenthe, met Chris van Poelje) en van jachthonden (de Friese Stabijhoun, en nooit een andere!), kampeerde in microtenten in La Douce France, was trouw lid van een Delftse Rotary Club, later van een fietsclub in (mijn) Limburg, gaf jarenlang lessen Fysiologie op de Delftse Analisten Cursus (school) en speelde lange tijd wekelijks volleybal met (huis-)artsen.

Voor chromatografie en spectrofotometrie was en werd ruim budget vrijgemaakt en het was hierbij dat Tjeerd zich ontpopte als een man die jou respect durfde te betonen voor behaalde successen en publicaties en door zijn eigen levenshouding en taakopvatting respect kreeg van eigenlijk iedereen (tot zijn eigen verbazing, eigenlijk). Van hem stamt het onuitgesproken motto 'Zwijgen is goud als je normaal al gek genoeg doet' en ook: 'in Leiden leer je bier drinken en op een vrachtschip 'straf' roken.

Ik kreeg vaak de indruk dat Tjeerd graag een echte Fries was geweest bij geboorte (zijn Friese vader besloot na de oorlog met het gezin terug te keren naar

Sneek). Ik zie in gedachten Tjeerd nog lopen over het klinisch chemisch laboratorium SSDZ als die Fries: rijzig, de ogen ietwat geknepen, ietwat gekromd, gebogen tegen de wind van jongens en meiden 'sneller' dan hij. Tjeerd was zeer koppig van aard en, laten we maar zeggen, zeeeeeer nauwgezet, Sinds de eerste ISO-stijl voorschriften, die ik hem aanleverde uit een zelfgemaakte BASIC-tekstverwerker op een AppleII met floppy disks, las en corrigeerde hij alles wat hem werd aangereikt met een verbetering en taalcorrectheid, dat ik hem zelfs plaagde in zeer dikke documenten met opzettelijke 'foute' taal. Hij genoot ervan correcties te mogen aanbrengen. Heel veel inspanning leverde Tjeerd (ondere andere met zijn Leidse opleidingskameraad Cees Kammeraat) aan een eerste handboek over chemisch afval voor de klinisch-chemische en hematologische laboratoria: weinigen konden beter dan hij uitpluizen wat er in diverse bepalingenbijsluiters chemisch vermeld stond en welke categorie afvalstroom daarbij paste. Afgezien van de Nestorenclub heb ik over betrokkenheid bij andere NVKC-commissies of - werkgroepen geen overzicht of herinnering. Met regelmaat werden collegae door Tjeerd te Delft opgeleid tot klinisch chemicus: Ton Rammeloo, Ruud

Muusze, Niels de Jonge, Yvonne Henskens. Speciaal goede herinneringen had hij tot vlak voor zijn dood aan de samenwerking met zijn 'teamleiders' Gerrit Buisman, Dirk-Jan Stoeken, Bert Rietdijk en Joost Verzijl. Tjeerd schreef zelf of droeg substantieel bij aan 9 publicaties (van 1968-1997) in uitsluitend top-tijdschriften.

We herdenken Tjeerd Postma als een markant klinisch chemicus aan wie het nog steeds zeer levendige Diagnostisch Centrum SSDZ en de Reinier de Graaf Groep van Ziekenhuizen, echt veel dank verschuldigd zijn. Zelf gedenk ik hem als die collega, waar je onvoorwaardelijk van op aan kunt, in goede en slechte tijden, en die belangstellend durft te luisteren en, ogenschijnlijk te zwijgen.

Allen die met Tjeerd Postma gewerkt hebben wensen Anneke Postma-Van Cappellen, familie en 'zijn' Stabijhoun Lymke veel sterkte met het te vroege verlies van Tjeerd.

Dr. Paul M.M. van Haard, Medische Laboratoria,
Diagnostisch Centrum SSDZ/RdGG, Delft